

บทความวิจัย**ศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส**

ดรัมมีชี สาและ*

* ดร. (อิสลามศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพที่ดีเลิศ และแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบกรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยทำการศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์อัลกุรอาน หะดีษ หนังสือ ตำราวิชาการ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนต้นแบบ ซึ่งเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา/ เยาวชน วิทยาการอิสลามศึกษา ครู สามีญศึกษา ข้าราชการ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และประชาชนมุสลิมทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จำนวน 400 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.99 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการแบบสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก ด้วยวิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด 410 คน แล้ววิเคราะห์ด้วยกระบวนการเชิงอุปนัย หาข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า ด้านศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $SD = .87$) และด้านแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.22$, $SD = .84$) 2) เชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ พบว่า ควร

ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา ด้านบุคลิกภาพและการเป็นแบบอย่างที่ดีงาม และด้านสติปัญญา ให้เกิดทักษะการรู้คิด รู้ทำ และรู้แก้ไขแก่กลุ่มเยาวชนผ่านกิจกรรมค่ายอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นการสร้างโอกาสและปลูกฝังให้เยาวชนบนฐานของหลักความเชื่อมั่นและหลักศรัทธาที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: ศักยภาพ แนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เยาวชนมุสลิมต้นแบบ

RESEARCH***Potential and Best Practice Guidelines for Promoting Morality and Ethics to Become a Role Model for Muslim Youth a Case Study: Narathiwat Province****Tarmisi Salaeh**

* Assistant Professor. Ph.D. (in Islamic Studies), Department of Islamic Studies, Academy of Islamic and Arabic Studies, Princess of Naradhiwas University.

Abstract

This research is a combination of both quantitative and qualitative research aimed to study of excellent potential and the best practices in promoting morality and ethics for model Muslim youth a case study: Narathiwat Province. By studying information from the Quran, Hadith, books, academic texts and other documents that related to the promotion of morals and ethics about model youth, which collects quantitative data from the sample group is students, youth, Islamic studies lecturer, general education teacher, government officer, employees in higher education institutions, mosque committee, provincial Islamic committee and general Muslims living in the area of Narathiwat province, 400 peoples, selected by simple random method. The instrument used as a questionnaire for Cronbach's Alpha Coefficient was 0.99. The data were analyzed by averaging, standard deviation, collect qualitative data. By the interview method that consists of an in-depth interview form with a specific sample selection method with key informants 10 people a total of 410 peoples and then analyzed by an inductive process, conclusions and present descriptive information.

The results of the research found that 1) quantitatively; most of the samples indicated that excellent potential in moral and ethical promotion for model Muslim youth a case study: Narathiwat Province overall, it's at a high level. ($\bar{x} = 4.19$, $SD = .87$). Best practice guidelines for promoting morality and ethics to become a role model for Muslim youth a case study: Narathiwat Province overall, it's at the highest level. ($\bar{x} = 4.22$, $SD = .84$). 2) Qualitatively, from the analysis of potential and best practices in promoting morality and ethics towards becoming a model Muslim youth of the majority of key informants, it was found that should promote and support education, personality, being a beautiful role model, intellect to create cognitive skills, know what to do and educate youth groups through moral and ethical training camp activities that create opportunities and instilling in youth on the basis of correct faith.

Keywords: Potential, Best Practices Way, Supporting Morals and Ethics, Model Muslim Youth.

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมของประเทศก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสารของโลกสมัยใหม่แพร่กระจายสู่สังคมต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกได้ครอบงำวิถีชีวิตของวัยรุ่นไทยจำนวนมากไม่น้อยในด้านการรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด การแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ สังคมของเยาวชนไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยมที่แทบจะไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เด็ก และเยาวชนถือเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต แต่ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็ก และเยาวชนไทย (สุทธิพล กิจพิบูลย์, 2562) จากข้อมูลประชากรอายุระหว่าง 0 – 24 ปี ในประเทศไทย ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.2564 พบว่า มีประชากรอายุระหว่าง 0 – 24 ปี จำนวน 18,746,080 คน คิดเป็นร้อยละ 28.33 ของประชากรทั้งหมด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 15 – 24 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ 8,290,005 คน คิดเป็นร้อยละ 44.22 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 0 – 9 ปี จำนวน 6,560,371 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 ช่วงอายุ 10–14 ปี จำนวน 3,895,704 คน คิดเป็นร้อยละ 20.78 และเมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีประชากรเด็กและเยาวชนมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6,284,335 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 รองลงมาคือ ภาคกลาง จำนวน 4,824,419 คน คิดเป็นร้อยละ 7.29 ภาคเหนือ จำนวน 3,091,795 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ภาคใต้ จำนวน 3,183,953 คน คิดเป็นร้อยละ 3.21 และกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,361,578 คิดเป็นร้อยละ 2.06 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมด และเมื่อพิจารณาเฉพาะจังหวัดนราธิวาส พบว่า มีประชากรเด็กและเยาวชน จำนวน 330,963 คน คิดเป็นร้อยละ 41.14 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในจังหวัดนราธิวาสทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) จากข้อมูลที่ได้รับข้างต้นเป็นที่น่าเป็นห่วงสำหรับเยาวชนไทย ด้วยเพราะสถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยในขณะนี้กำลังเผชิญกับความเสี่ยงมากมายอันเกิดจากสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันตรายที่ล้อมรอบตัวเด็ก เด็กและเยาวชนจำนวนมากซึมซับพฤติกรรมความรุนแรง สื่อลามกอนาจาร เสพยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในแหล่งมั่วสุม และอื่นๆ จนพฤติกรรมเหล่านี้ก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเด็กและเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวันและด้านต่างๆ รวมถึงเยาวชนยังได้ประสบกับปัญหาที่หลีกเลี่ยงได้ยากมาก ด้วยเพราะพฤติกรรมเหล่านี้ก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเด็กและเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวัน (สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญซื่อ, 2551)

เด็กและเยาวชนถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ เพราะเด็กและเยาวชนในวันนี้คือผู้ใหญ่ที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นผู้สืบทอดมรดก

วัฒนธรรม และภูมิปัญญาจากคนรุ่นก่อน เป็นผู้ที่กำลังจะก้าวขึ้นมา มีบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างมากในระยะเวลาอันใกล้ ดังนั้นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างถูกต้องเหมาะสมจึงเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง (วรทยา พรหมสุนทร, 2555) ด้วยความสำคัญนี้จึงมีกำหนดในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีเกียรติ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

สำหรับศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญกับทุกระดับของช่วงอายุ โดยเฉพาะช่วงวัยเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญให้กับประชาชาติในอนาคต อีกทั้งยังได้เสริมสร้างให้เยาวชนพึงมีพฤติกรรม และแสดงความประพฤติที่ดีงามอยู่ตลอดเวลา ดังมีรายงานจากอาบู ฮุรัยเราะฮ์เล่าว่า ท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ได้กล่าวว่า

“ผู้ที่มีความศรัทธาสมบูรณ์ที่สุดคือ ผู้ที่มีจรรยา มารยาทที่งดงามที่สุด”

(บันทึกโดย at-Tirmidhi, หะดีษเลขที่: 1162)

จากตัวบทหะดีษข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะมีความรู้มากน้อยเพียงใด มีความเก่ง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หากปราศจากมารยาทที่ดี ความรู้ความฉลาดก็จะไร้ประโยชน์ การมีมารยาทที่ดีนั้นจะต้องแสดงกับทุกคนไม่เพียงเฉพาะกับมุสลิมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น กับผู้อื่นที่ไม่ใช่มุสลิมก็ต้องแสดงมารยาทที่ดีด้วยเช่นกัน เพราะมุสลิมเป็นผู้นำแห่งความดีงาม จึงสมควรต้องเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นได้สัมผัสถึงมารยาท และจริยธรรมความดีงามของตนเป็นสิ่งสำคัญ (ซูฟอัม อุษมาน, ม.ป.ป.)

ดังกล่าวแล้วเยาวชน หรือวัยรุ่นคือ วัยแห่งความเบ่งบาน ความงดงาม หรือเป็นวัยที่จะต้องได้รับการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งเมื่อเราพูดถึงคนในวัยนี้เราจะพบว่า พวกเขาจะมีความคิดเป็นของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง จึงต้องพูดคุยกันด้วยเหตุและผล และหากพวกเขาไม่ตั้งใจหรือมีอิทธิพลมากเกินไป พวกเขาก็จะยอมจำนนโดยุษฎี และพวกเขาก็จะดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างผาสุกไปบุรณด้วยความพึงพอใจของอัลลอฮ์ (ซ.บ.) และแน่นอนการที่เยาวชนคนหนุ่มสาวจะมีคุณลักษณะเช่นนี้ได้ นั้น จำเป็นที่เขาจะต้องได้รับการอบรมขัดเกลาจากครอบครัวมาก่อน นั่นก็คือในช่วงวัยเด็กเรื่อยมา มิใช่มาเริ่มอบรมขัดเกลาเมื่อตอนที่รู้สึกว่าเขา กำลังเดินไปยังทางที่ผิด ซึ่งแน่นอนย่อมเป็นไปได้ยาก

เพราะบางคนถึงแม้ว่าเขาจะได้รับการดูแลขัดเกลามาตั้งแต่วัยเด็ก แต่พอโตมาได้ระดับหนึ่ง เมื่อเข้าสู่สังคมใหม่ๆ ได้พบเจอสิ่งแปลกใหม่ที่ดึงดูดเขาให้ไปสู่สิ่งแปลกปลอมนั้น แม้จะด้วยกับสิ่งดีงามที่เคยถูกฝึกฝนมาในระดับหนึ่ง ก็ยังทำให้เขาพร้อมที่จะนำตัวเองไปสู่ความแปดเปื้อนได้ แต่กระนั้นก็ตาม ก็เป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) สำหรับบิดามารดา ที่จะต้องทำหน้าที่ของบุพการีในการอบรมขัดเกลาบุตรหลานของตัวเองให้ดีที่สุดที่สุดเท่าที่จะทำได้ (อามีนะฮ์ ประดับญาติ, 2559)

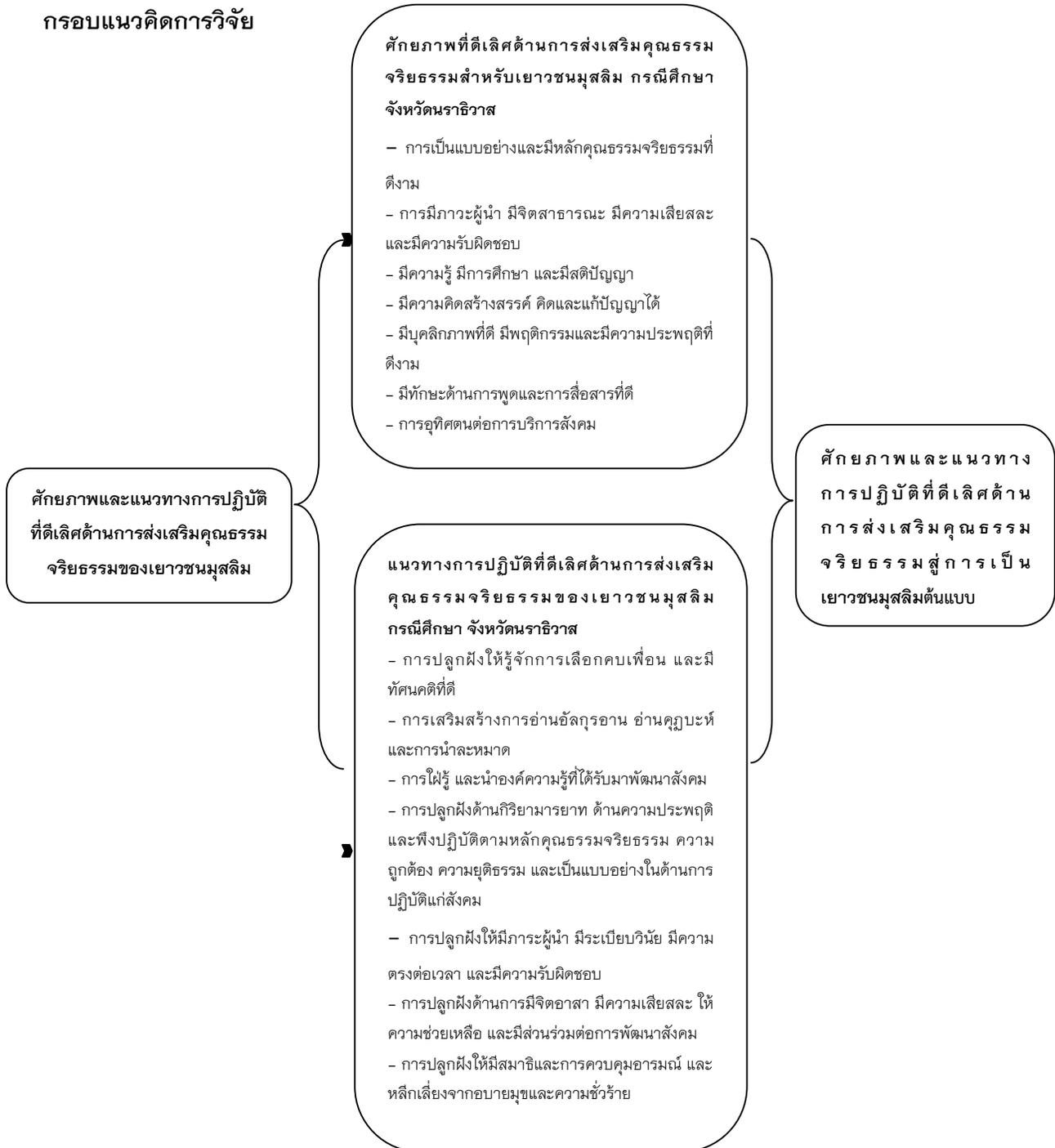
แต่ด้วยสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของเยาวชนมุสลิม ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีสารพัดปัญหา ส่วนใหญ่มักจะมีพฤติกรรมที่ไม่เชื่อฟัง เป็นเด็กที่ก้าวร้าว ทั้งนี้จะได้รับอิทธิพลด้านพฤติกรรมจากโซเชียลมีเดีย และสื่อออนไลน์ การแต่งกาย สภาพแวดล้อมด้านการดำเนินชีวิต สภาพปัญหาสุขภาพจิต รวมถึงการเลือกคบและมีเพื่อนที่ไม่ดี อีกทั้งเยาวชนจะไม่ตระหนักถึงวิถีการดำเนินตามหลักการที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้ ด้วยเพราะสังคมปัจจุบันมีสิ่งที่มาแทรกแซงหลายอย่าง ตลอดจนเยาวชนยังขาดทักษะในด้านต่างๆ รวมถึงขาดทักษะในการดำเนินชีวิต เพื่อลดปัญหาและวิกฤตที่เกิดขึ้นนี้จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพที่พึงควรจะเป็นสำหรับกลุ่มเยาวชนที่สามารถเป็นแบบอย่างและเป็นเยาวชนต้นแบบให้แก่สังคม

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนัก และเล็งเห็นถึงความจำเป็นต่อการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส เพื่อศึกษาถึงศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ รวมถึงศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ อันเป็นแนวทางการเสริมสร้างหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม การปลูกฝังที่ดีงาม และพัฒนาด้านศักยภาพที่พึงมีให้แก่กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ ตลอดจนเป็นเยาวชนต้นแบบทั้งด้านการครองตน ด้านพฤติกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมตามวิถีการดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีงามให้แก่ผู้อื่นในสังคม และเป็นการพัฒนาตนเองของเยาวชนมุสลิมให้เป็นคนดี มีประสิทธิภาพที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ประชาชาติ และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดศึกษภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรม
สู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- **ประชากร** ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จำนวน 809,660 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 400,501 คน และเพศหญิง จำนวน 409,159 คน ซึ่งในจำนวนนี้มีนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 660,878 คน คิดเป็นร้อยละ 83 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดนราธิวาส (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2564)

- **กลุ่มตัวอย่าง** ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา/ เยาวชน วิทยากรอิสลามศึกษา ครู สามีญศึกษา ข้าราชการ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และประชาชนมุสลิมทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ซึ่งจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยคำนวณตามสูตรกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Sampling) ของทามาเน่ (Yamane, 1973) จำนวน 400 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อน ± 5

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามลักษณะแบบเลือกตอบ (Check-list) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด (ด้านอิสลามศึกษา และด้านสามัญศึกษา) และตำแหน่งงาน-อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส แบบลิเคิร์ตทสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ประกอบด้วย 1) ระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส จำนวน 10 ข้อ และ 2) ระดับความคิดเห็นด้านแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส จำนวน 13 ข้อ รวม

จำนวนทั้งหมด 23 ข้อ โดยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้ค่า IOC ของแบบสอบถามดังกล่าว = 0.67 – 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

คะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ใช้เกณฑ์การประเมินผลโดยการหาค่าเฉลี่ย แบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับชั้น โดยการหาช่องกว้างของอันตรภาคชั้น (คะแนน 1 – 5) และคำนวณจากสูตรดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544) การแปลผลค่าถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) มีค่าเท่ากับ 0.99

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแบบปลายเปิดของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยโดยจัดทำเป็น Google Form และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยตนเอง

2) ผู้วิจัยตรวจนำแบบสอบถามที่บันทึกเสร็จแล้วมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เก็บเรียบร้อยแล้วทั้งหมดเพื่อเตรียมนำมาวิเคราะห์ผล

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละในแต่ละรายการ

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3) วิเคราะห์ผลของข้อคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยใช้การสรุป และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาอธิบายต่อไป

2. วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา/ เยาวชน พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้นำทางศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยประธานและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตัวแทนอิหม่ามประจำมัสยิด และตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ด้วยวิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์สรุปประเด็นได้เป็นแนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ปรับแก้ตามคำแนะนำ เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์จะประกอบด้วยข้อคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามลักษณะแบบเลือกตอบ (Check-list) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด (ด้านอิสลามศึกษา และด้านสามัญศึกษา) และตำแหน่ง-อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส ซึ่งได้กำหนดลักษณะคำถามเป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ โดยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้ค่า IOC ของแบบสอบถามดังกล่าว = 0.67 - 1.00 จำนวน 5 ข้อ คือ

1) ท่านคิดว่าศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

2) ท่านคิดว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการปฏิบัติตนที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน

3) ท่านคิดว่าใครคือบุคคลต้นแบบที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ เพราะเหตุใด

4) ท่านคิดว่าอะไรคือแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ

5) ท่านเห็นว่าอะไรคือกิจกรรมเสริมสร้างด้านพัฒนาการของเยาวชนมุสลิมต้นแบบ เพราะเหตุใด

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ตามแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อสามารถจัดเก็บข้อมูลเชิงลึกได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้องสำหรับการวิเคราะห์ และตอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยใช้คำร้อยละในแต่ละรายการ

2) วิเคราะห์ผลข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ แล้วนำข้อมูลมาจัดกลุ่มวิเคราะห์ด้วยกระบวนการเชิงอุปนัย (Inductive Data Analysis) หาข้อสรุป และนำเสนอข้อมูลดังกล่าวอธิบายเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 คน และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด 410 คน สามารถสรุปได้ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 มีอายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75.00 มีสถานภาพ

สมรส จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาด้านอิสลามศึกษาในระดับชานาวิย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 สำเร็จการศึกษาด้านสามัญศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 และประกอบอาชีพเป็นวิทยากรอิสลามศึกษา จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ ประเมิณกลุ่ม ตัวอย่าง	ประเภทการประเมิณ	จำนวน (400 คน)	ร้อยละ (100%)	
เพศ	1. ชาย	211	52.75	
	2. หญิง	189	47.25	
อายุ	1. อายุต่ำกว่า 14 ปี	-	-	
	2. อายุระหว่าง 15 - 24 ปี	111	27.75	
	3. อายุระหว่าง 25 - 34 ปี	95	23.75	
	4. อายุระหว่าง 35 - 44 ปี	75	18.75	
	5. อายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป	119	29.75	
สถานภาพ	1. โสด	152	38.00	
	2. สมรส	179	44.75	
	3. หม้าย	39	9.75	
	4. หย่าร้าง	30	7.50	
ระดับการศึกษา	1. อิบติดาอีย	33	8.25	
	2. มุตาวัซซิกฎ	60	15.00	
ด้านอิสลาม ศึกษา	3. ชานาวิย	115	28.75	
	4. สถาบันปอเนาะ (น้อยกว่า 5 ปี)	34	8.50	
	5. สถาบันปอเนาะ (มากกว่า 5 ปี ขึ้นไป)	39	9.75	
	6. ปริญญาตรี	96	24.00	
	7. สูงกว่าปริญญาตรี	23	5.75	
	ด้านสามัญ ศึกษา	1. ประถมศึกษา	-	-
		2. มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-

	3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	82	20.50
	4. ปริญญาตรี	215	53.75
	5. สูงกว่าปริญญาตรี	64	16.00
	6. อื่นๆ (ปวส./ อนุปริญญาตรี)	41	10.25
อาชีพ	1. นักศึกษา/ เยาวชน	45	11.25
	2. ค้าขาย/ ทำสวน	55	13.75
	3. รับจ้างทั่วไป	40	10.00
	4. วิทยาการอิสลามศึกษา	68	17.00
	6. ครูสามัญศึกษา	62	15.50
	7. ข้าราชการ	58	14.50
	8. พนักงานในอุดมศึกษา	26	6.50
	9. คณะกรรมการประจำมัสยิด	26	6.50
	10. คณะกรรมการอิสลามประจำ	20	5.00
		จังหวัด	

1.2) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส

จากการศึกษาแบบสอบถามระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $SD = .87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า เยาวชนเป็นแบบอย่างและมีหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ($\bar{x} = 4.44$, $SD = .68$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เยาวชนต้องมีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ และมีความรับผิดชอบ คิดและแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.38$, $SD = .73$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และเยาวชนเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา และมีสติปัญญา ($\bar{x} = 4.28$, $SD = .87$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

ส่วนการศึกษาแบบสอบถามระดับความคิดเห็นด้านแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, $SD = .84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ระบุว่า การปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการเลือกคบเพื่อนที่ดี ($\bar{x} = 4.45$, $SD = .68$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การปลูกฝังและเสริมสร้างแก่เยาวชนให้มีทัศนคติที่ดีและรู้จักบทบาทหน้าที่ทางสังคม ($\bar{x} = 4.43$, $SD = .70$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และการส่งเสริมให้เยาวชนมีความสามารถในการอ่านอัลกุรอาน อ่านคุฏบะห์ และนำละหมาดได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.35$, $SD = .74$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	ระดับ
ศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส			
1. เยาวชนเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา และมีสติปัญญา	4.28	.87	มากที่สุด
2. เยาวชนสามารถนำองค์ความรู้ทั้งความรู้ทางศาสนา อิสลามและความรู้อื่นๆ มาประยุกต์สู่ภาคปฏิบัติ	4.20	.92	มาก
3. เยาวชนเป็นแบบอย่างและมีหลักคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม	4.44	.68	มากที่สุด
4. เยาวชนแสดงพฤติกรรมและมีความประพฤติที่ดี งาม	4.18	.91	มาก
5. เยาวชนครองตนด้านบุคลิกภาพที่ดี (เช่น รูปร่าง กิริยามารยาท ท่าทางและการแสดงออก ความรู้ สติปัญญา ความถนัด ปฏิภาณ ความนอบน้อมถ่อม ตน การครองตน การแต่งกาย การกิน-ดื่ม การนั่ง- การยืน อารมณ์ ความใฝ่ฝัน ค่านิยม เป็นต้น)	4.02	.95	มาก
6. เยาวชนต้องมีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ มีความ เสียสละ และมีความรับผิดชอบ คิดและแก้ปัญหาอย่าง เหมาะสม	4.38	.73	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	ระดับ
7. เยาวชนมีความคิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหาได้	4.22	.82	มากที่สุด
8. เยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล	4.04	.95	มาก
9. เยาวชนมีทักษะด้านการพูดและการสื่อสารที่ดี	4.12	.90	มาก
10. เยาวชนพร้อมอุทิศตนต่อการรับใช้และบริการสังคม	4.05	.94	มาก
โดยรวม	4.19	.87	มาก
แนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส			
11. การส่งเสริมให้เยาวชนใฝ่เรียนรู้และมีการศึกษาทั้งการศึกษาด้านอิสลามศึกษาและสามัญศึกษา	4.18	.90	มาก
12. การส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาทั้งตนเองและผู้อื่นในสังคมได้	4.32	.75	มากที่สุด
13. การส่งเสริมให้เยาวชนมีความสามารถในการอ่านอัลกุรอาน อ่านคฎุบะห์ และนำละหมาดได้อย่างถูกต้อง	4.35	.74	มากที่สุด
14. การปลูกฝังให้รู้จักและพึงกระทำในความถูกต้องและมีความยุติธรรม	4.20	.77	มาก
15. การส่งเสริมและปลูกฝังให้เยาวชนพึงปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม และเป็นแบบอย่างที่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติของผู้คนในสังคมได้	4.28	.73	มากที่สุด
16. การปลูกฝังแก่เยาวชนให้มีระเบียบวินัย มีความตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ	4.16	.87	มาก
17. การปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตอาสา มีความเสียสละให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาทางสังคม	4.13	.95	มาก
18. การปลูกฝังให้เยาวชนมีกิริยามารยาทและมีความ	4.15	.92	มาก

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	ระดับ
ประพฤติที่ตรงตาม มีความอดทน มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่พูดปด ไม่ลำพองตน และมีความนอบน้อมถ่อมตน			
19. การเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เยาวชนมีภาวะผู้นำ มีความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่น มีเป้าหมาย มีความทะเยอทะยาน และเป็นตัวของตัวเองที่เป็นตัวตนในแนวทางที่ตรงตาม รวมถึงรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีทั้งตนเองและสังคม	4.12	.92	มาก
20. การปลูกฝังให้เยาวชนมีสมาธิและสามารถควบคุมตนเองรวมถึงอารมณ์ทางจิตใจ	4.08	.93	มาก
21. การปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการเลือกคบเพื่อนที่ดี	4.45	.68	มากที่สุด
22. การปลูกฝังให้เยาวชนได้ดำรงตนไว้ซึ่งแต่ความดี และหลีกเลี่ยงจากอบายมุขและความชั่วร้าย	4.05	1.01	มาก
23. การปลูกฝังและเสริมสร้างแก่เยาวชนให้มีทัศนคติที่ดีและรู้จักบทบาทหน้าที่ทางสังคม	4.43	.70	มากที่สุด
โดยรวม	4.22	.84	มากที่สุด

1.3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นผลของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบอย่างไรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า 1) แนวปฏิบัติที่ดีต่อเยาวชนมุสลิมต้นแบบ คือ 1.1 การนำหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามเป็นต้นแบบในการหล่อหลอมเด็กและเยาวชน 1.2 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ดี 1.3 การเป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้คอยสนับสนุนและให้คำแนะนำที่ดีแก่เยาวชน 1.4 การนำบุคคลรอบข้างที่เป็นต้นแบบที่ดีเป็นดั่งเงาสะท้อนให้แต่ตนเอง 2) แนวปฏิบัติหนึ่งที่สำคัญ คือ การสร้างค่านิยมให้แก่กลุ่มเยาวชนในการตระหนักและพึงคำนึงถึงอยู่เสมอว่าทุกการงานนั้นถือเป็นหลักคุณธรรมจริยธรรม 3) การสร้างเสริมจิตใต้สำนึกแก่กลุ่มเยาวชนมุสลิมให้มีส่วนร่วมและส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาสังคม และเป็นแบบอย่างในการห่างไกลและละทิ้งในสิ่งที่ไม่ดี 4) การเชิญชวน แนะนำ และใส่ใจกลุ่มเด็กและเยาวชนมุสลิมต่อการใช้ชีวิตในสังคมและการรู้จักเลือกคบกับมิตรสหายที่ปฏิบัติตนอยู่ในความดีและมีความประพฤติที่เรียบร้อย และ 5) จัดทำกิจกรรมและค่ายอบรม

จริยธรรมให้แก่กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ที่เป็นกำลังเสริมสร้างด้านองค์ความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีอายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีสถานภาพสมรส จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 กลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาด้านอิสลามศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 สำเร็จการศึกษาด้านสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และประกอบอาชีพเป็นคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ

2.2 ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน เกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบกรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยกำหนดข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ คือ

1. ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนควรประกอบด้วยอะไรบ้าง พบว่า “...ศักยภาพที่ดีของเยาวชนต้องประกอบด้วยคือ 1. มีการศึกษาที่ดีและมีสติปัญญา 2. มีบุคลิกภาพที่ดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดีงาม 3. มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบ 4. มีความกล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ และ 5. มีทักษะการพูดและการสื่อสารที่ดี...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 คนที่ 2 และคนที่ 6-8, 23-24 พฤษภาคม 2565)

“...ศักยภาพที่ดีเลิศของเยาวชนที่มุ่งส่งเสริมหลักคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 1. หลักความศรัทธาที่เที่ยงตรง 2. หลักปฏิบัติที่ถูกต้อง และ 3. หลักศีลธรรมจรรยาที่สามารถยึดมั่นและควบคุมจิตใจ อารมณ์ และการกระทำให้คงอยู่ในหนทางที่ถูกต้อง พร้อมสามารถเข้าใจและปรับใช้ได้ใน การดำรงตามวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับยุคสมัย...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3 - 5 และคนที่ 9 - 10, 23 - 24 พฤษภาคม 2565)

2. ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการปฏิบัติตนที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน พบว่า “...ปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติตนที่ดีของเยาวชน ได้แก่ 1. การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 2. การปลูกฝังในหลักความศรัทธา 3. การได้ประกอบอาชีพใน การงานที่ดีและมีรายได้ และ 4. การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 คนที่ 5 คนที่ 7 และคนที่ 10, 23 - 24 พฤษภาคม 2565)

“...ปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติตนที่ดี คือ 1. ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดู 2. ปัจจัยการเป็นแบบอย่างที่ดี และ 3. ปัจจัยการถือหลักศีลธรรมจรรยา...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2 - 4, 23 เมษายน 2565)

“...ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการเสริมสร้างในข้อนี้คือ สถาบันครอบครัว และแหล่งการศึกษาที่เป็นหน่วยงานสำคัญต่อการผลักดันให้เยาวชนได้ปฏิบัติและแสดงออกในด้านคุณธรรมจริยธรรม...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6 และคนที่ 8 - 9, 24 พฤษภาคม 2565)

3) ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านบุคคลต้นแบบที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ เพราะเหตุใด พบว่า “...บุคคลต้นแบบที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจต่อเยาวชน คือ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) เพราะท่านเป็นบุคคลต้นแบบที่เป็นคนธรรมดาสามัญแต่ได้รับการรับรองว่าเป็นผู้ที่มีแบบอย่างที่ดีงามในทุกสิ่งทั้งในการครองตน ปฏิบัติตน และการดำเนินชีวิต เหมือนเป็นผู้ที่มีหน้าที่ เพื่อมาปรับแก้ไขในทุกปัญหาในทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องที่ว่าด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ที่ได้นำพาจากสังคมที่มีมิติคู่สังคมนี่มีแสงสว่างด้วยความยุติธรรมและอิสลามดังมีหลักฐานที่ปรากฏชัดแจ้งทั้งในคัมภีร์อัลกุรอาน หะดีษ และจากประชาคมโลก...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 - 8 และคนที่ 10, 23 - 24 พฤษภาคม 2565)

“...บุคคลที่ควรแก่การเป็นต้นแบบและเป็นแรงบันดาลใจต่อเยาวชน คือ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) บรรดาสาวกของท่าน และบรรดานักวิชาการอิสลาม ที่เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ยุคต้นของศาสนาอิสลามที่มีผลงานและการครองตนที่ดีงามให้แก่กลุ่มชนรุ่นหลัง...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 9, 24 พฤษภาคม 2565)

4) ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ พบว่า “...แนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมคือ สร้างความเข้าใจ ความใกล้ชิด ความใส่ใจ และความสนิทสนมระหว่างสมาชิกทุกวัย และทุกระดับชั้นในสังคม...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 และคนที่ 3, 23

พฤษภาคม 2565)

“...การน้อมนำคำสอนและปลูกฝังตามคำสอนของศาสนาอิสลามว่าด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรม และการศึกษาเกี่ยวกับชีวประวัติของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) จะเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ดีได้ตามแบบฉบับของท่านนบี...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2 คนที่ 4 – 5 คนที่ 7 และคนที่ 8, 23 – 24

พฤษภาคม 2565)

“...แนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน คือ การจัดเตรียมพื้นที่ส่วนกลาง เพื่อที่กลุ่มเยาวชนสามารถใช้ในการจัดกิจกรรมใดๆ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นในชุมชนอันเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองตามความต้องการของเยาวชน...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6 และคนที่ 9 – 10, 24 พฤษภาคม

2565)

5) ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักด้านกิจกรรมเสริมสร้างด้านพัฒนาการของเยาวชนมุสลิมต้นแบบ เพราะเหตุใด พบว่า “...ส่งเสริมให้มีกิจกรรมรวมพลคนเยาวชนที่อยู่ในชุมชน โดยกำหนดโจทย์กิจกรรมแล้วให้เยาวชนได้คิดและแก้โจทย์ปัญหานั้นเอง พร้อมเสนอแนวทางการพัฒนาสำหรับโจทย์ข้อนั้น เป็นการฝึกฝนให้มีทักษะด้านการรู้คิด รู้ทำ และรู้ปรับแก้ไข...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 และคนที่ 5, 23 พฤษภาคม 2565)

“...ส่งเสริมให้มีจัดกิจกรรมค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถปลูกฝังการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ฝังาม เป็นการขัดเกลาสิ่งที่ไม่ดีให้หมดสิ้น และเป็นการฝึกปฏิบัติที่สร้างคุณค่าแก่กลุ่มเยาวชน...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2 – 4 และคนที่ 7 – 8, 23 – 24

พฤษภาคม 2565)

“...ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่คัดสรรและสร้างสรรค์เองของเยาวชน ที่คิดและนำเสนอ โดยเยาวชนต่อชุมชน เป็นการสร้างโอกาสและการแสดงออกที่ถูกต้องและฝึกฝนศักยภาพของตน...”

(ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6 และคนที่ 9 - 10, 23 - 24 พฤษภาคม 2565)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า

1.1) ผลจากการศึกษาศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $SD = .87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ผลปรากฏว่า เยาวชนเป็นแบบอย่างและมีหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ดียิ่งงาม ($\bar{x} = 4.44$, $SD = .68$) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับตรมิซี สาและ (2563) ที่ได้ระบุว่า อิสลามได้ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับชีวประวัติของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ที่ไม่เพียงจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถเสริมสร้างด้านบุคลิกภาพ การมีจรรยา มารยาทที่ดีงาม การดำรงตน และการครองตนตามแบบอย่างที่ดีจากท่านศาสนทูต (ศ.ล.) แล้ว ยังเป็นประการหนึ่งสำคัญที่จะทำให้เราสามารถเข้าสวนสวรรค์ได้ด้วยการแสดงออกในความรักพร้อมถือปฏิบัติตามซุนนะห์ของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) เยาวชนต้องมีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ และมีความรับผิดชอบ คิดและแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.38$, $SD = .73$) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับดิเรก หมางมานะ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนมุสลิมภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ระบุว่า คุณลักษณะหรือความสามารถของเยาวชนมุสลิมในการปรับตัวและเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสม เพื่อที่จะสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และสังคมด้วยความรู้ ความเข้าใจ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อให้เกิดผลในการสร้างสรรค์และสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขทั้งในฐานะของความเป็นมุสลิมและความเป็นพลเมือง รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและสร้างประโยชน์สูงสุดทั้งในโลกนี้และโลกหน้าโดยคำนึงถึงความสมดุล ครอบคลุม ต่อเนื่องและบูรณาการสู่วิถีชีวิตตามหลักการและบทบัญญัติของอิสลาม เยาวชนเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา และมีสติปัญญา ($\bar{x} = 4.28$, $SD = .87$) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของยุทธนา ขวัญเมือง สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอำนาจ บัวศิริ (2562) เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ระบุว่า สภาพการเสริมสร้างคุณลักษณะเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีสติ ตั้งมั่น ความอดทนอดกลั้น ด้านการรักประเทศชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ และเป็นคนเก่งคนดี มีจริยธรรม มีจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม ด้านมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อและ ด้านมีความรู้ ไหวพริบ เฉลียวฉลาด เยาวชนมีความคิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหาได้ ($\bar{x} = 4.22$, $SD = .82$) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการเป็นเยาวชนที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แก้ปัญหาได้ คิดมุ่งอนาคตเพื่อวางแผนสิ่งที่ดีๆ และมีความคิดสร้างสรรค์เพื่อปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและประสบความสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัวและด้านอื่นๆ รวมถึงสามารถจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สามารถมองหาวิธีการที่เหมาะสมในการที่จะเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของความขัดแย้งจากการทำลายให้กลายเป็นการสร้างสรรค เพื่อให้เกิดผลทางบวก และเป็นไปในด้านการสร้างสรรคทั้งต่อตัวเองและบุคคลอื่น (ดิเรก หมานมานะ และมุฮัมมัดราฟิร มะเก็ง, 2565) เยาวชนสามารถนำองค์ความรู้ทั้งความรู้ทางศาสนาอิสลามและความรู้อื่นๆ มาประยุกต์สู่ภาคปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.20$, $SD = .92$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งความรู้ที่ยังประโยชน์จะครอบคลุมถึงความรู้ที่มาจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน และวจนะของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) รวมถึงความรู้ในหลักวิชาการอื่นๆ เช่น หลักวิชาการทางการแพทย์ หลักดาราศาสตร์ และอื่นๆ เป็นต้น ที่ผลักดัน และคอยสนับสนุนให้แก่ผู้ที่มีสติปัญญาในการนำไปประกอบใช้ให้เกิดประโยชน์ ความรู้เหล่านี้ล้วนเป็นการประกอบการงานที่ดี กล่าวคือ เป็นดีบาคะห์ที่ประเสริฐ และถือเป็นส่วนนำแรกที่พึงมีก่อนการปฏิบัติ (Khalid ibn Juma'ah ibn Othman al-Kharraz, 2009) เยาวชนแสดงพฤติกรรมและมีความประพฤติที่ดีงาม ($\bar{x} = 4.18$, $SD = .91$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ เยาวชนมุสลิมมีความประพฤติที่ดี กล่าวแสดงออก และปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมที่ดีงามอย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัย รวมถึงแสดงกิริยาที่นอบน้อมถ่อมตน (ดาร์มีซี สาและ และอัญญา ยูโซะ, 2564) เยาวชนมีทักษะด้านการพูดและการสื่อสารที่ดี ($\bar{x} = 4.12$, $SD = .90$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ถือเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้คำพูด คำกล่าว และมีกิริยาท่าทางที่แสดงถึงความรู้สึกที่ตนนึกคิดได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับการพูดในสิ่งที่ดีถือเป็นมารยาทอันสูงส่งยิ่งในอิสลาม เพราะการพูดนั้นย่อมสามารถบ่งบอกถึงระดับความเข้มแข็งของอิหม่ามของแต่ละคน ดังที่มีรายงานจากท่านอานู สุรียเราะฮ์เล่าว่า ท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ได้กล่าวว่า

“ผู้ใดที่มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) และศรัทธาต่อวันสุดท้าย เขาจะต้องพูดจาที่ดีๆ หรือไม่ก็เงียบ”

(บันทึกโดย al-Bukhari, หะดีษเลขที่: 6475. และ Muslim, หะดีษเลขที่: 47)

สอดคล้องกับงานวิจัยของดาร์มีซี สาและและรอฮานา ดอเลาะ (2564) เรื่อง ศึกษามารยาทว่าด้วยการพูดของภรรยาต่อสามีตามหลักการอิสลาม: กรณีศึกษา สตรีชุมชนบ้านโคก จังหวัดนครราชสีมา ระบุว่า อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญมากต่อมารยาทว่าด้วยการพูด เพราะการพูดมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด ประกอบกับกิจการงานใดหรือคบหาสมาคมกับผู้ใด ผู้ที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจการงาน การคบหาสมาคมกับผู้อื่นตลอดจนการทำประโยชน์แก่สังคม ล้วนแต่เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการพูดทั้งสิ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยในชั้นเรียนของกัญญา พันโท (ม.ป.ป.) เรื่อง ปัญหานักเรียนพูดจาไม่ไพเราะเหมาะสมของนักเรียนระดับชั้น ปวช.3 สาขาการตลาด วิชาการพัฒนาบุคลิกภาพ ระบุว่า การพูดเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพราะการพูดเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติที่มีต่อตัวเอง ผู้อื่น รวมทั้งสภาพแวดล้อม การพูดดีเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดใจบุคคลอื่น และสร้างมิตรภาพให้ยั่งยืนได้ดี ทั้งนี้สามารถกล่าวได้ว่าการพูดในสิ่งที่ดีนั้น ถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ศรัทธาต่ออิสลาม เพราะทุกๆ คำพูดที่มนุษย์กล่าวออกไปนั้น ย่อมต้องได้รับการตอบแทนจากอัลลอฮ์ (ช.บ) ฉะนั้น เมื่อผู้ศรัทธาประสงค์ที่จะพูดสิ่งหนึ่งสิ่งไหนแล้ว เขาจึงจำเป็นต้องมั่นใจว่าเขาจะได้รับการตอบแทนความดีจากอัลลอฮ์ (ช.บ) (มุฮัมมัด กามัล อัลฟัจรีย์, ออนไลน์) เยาวชนพร้อมอุทิศตนต่อการรับใช้และบริการสังคม ($\bar{x} = 4.05, SD = .94$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก เยาวชนสามารถแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ($\bar{x} = 4.04, SD = .95$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ดังมีผลการสำรวจด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจของเด็กและเยาวชนในการแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.23, SD = .69$) ความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย (วรทัยา พรหมสุนทร, 2555) เยาวชนครองตนด้านบุคลิกภาพที่ดี (เช่น รูปร่าง กิริยามารยาท ท่าทางและการแสดงออก ความรู้ สติปัญญา ความถนัด ปฏิภาณ ความนอบน้อมถ่อมตน การครองตน การแต่งกาย การกิน-ดื่ม การนั่ง-การยืน อารมณ์ ความใฝ่ฝัน ค่านิยม เป็นต้น) ($\bar{x} = 4.02, SD = .95$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ การแสดงออกสำหรับบุคลิกภาพที่ดี เป็นการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ มารยาท ท่าทาง การสำรวจ การแต่งกาย การมองบุคคล การพูด การเดิน การยืน การนั่ง การรับประทานอาหาร ล้วนเป็นพฤติกรรมด้านบุคลิกภาพที่ดีทั้งสิ้น (กัญญา พันโท, ม.ป.ป.) ตามลำดับ

1.2) ผลจากการศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

สู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} =$

4.22, SD = .84) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ผลปรากฏว่า การปลุกฝังให้เยาวชนรู้จักการเลือกคบเพื่อนที่ดี ($\bar{x} = 4.45$, SD = .68) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของดรัมมีชี สาและและอัญญา ยูโซะ (2564) เรื่องกิจกรรมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิดามารดา ระบุว่า ท่านคิดว่าปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิดามารดาคือการคบเพื่อนที่ดี ($\bar{x} = 3.69$, SD = .91) ความเห็นอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับโองการหนึ่งที่ว่า

ความว่า “ไอ้ศรัทธาชนทั้งหลาย พึงยำเกรงอัลลอฮฺ (ช.บ.) เกิด และจงอยู่ร่วมกับบรรดาผู้ที่พูดจริง”

(ซูเราะฮ์อัตเตอาบะฮ์, 9: 119)

ทั้งนี้บุคคลที่มีสติปัญญาดีจะเลือกคบแต่เพื่อนที่ดี และจะห่างไกลจากเพื่อนที่ไม่ดี เพราะการเลือกคบเพื่อนที่ดีนั้นจะสานสัมพันธ์ได้เร็วกว่าการตัดสัมพันธ์ (Muhammad ibn Hibban al-Busti Abu Hatim, 2014) รวมถึงการที่เลือกคบเพื่อนที่ดีนั้นจะยังสามารถช่วยให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากไม่ดี สู่การปฏิบัติและการครองตนที่ดีได้ (Khalid ibn Juma'ah ibn Othman al-Kharraz, 2009) การปลุกฝังและเสริมสร้างแก่เยาวชนให้มีทัศนคติที่ดีและรู้จักบทบาทหน้าที่ทางสังคม ($\bar{x} = 4.43$, SD = .70) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด การส่งเสริมให้เยาวชนมีความสามารถในการอ่านอัลกุรอาน อ่านคฎุบะห์ และนำละหมาดได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.35$, SD = .74) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อัลกุรอานเป็นเสมือนทางนำแห่งแสงสว่าง ที่ซึ่งเป็นพระมหาคัมภีร์ที่จะนำพาสู่หนทางที่เที่ยงตรงยิ่ง พร้อมมีหลักคำสอน คำชี้แนะ และวิธีการดำเนินชีวิตด้วยสันติอันเป็นแบบอย่างที่ดีงาม และด้วยบทบาทหน้าที่อันมีเกียรติที่อัลกุรอานคอยให้ความกระจ่างชัดในประเด็นต่างๆ ดังที่อัลลอฮฺ (ช.บ.) ได้ทรงตรัสในโองการหนึ่งที่ว่า

ความว่า “และเราได้ให้คัมภีร์แก่เจ้าเพื่อชี้แจงแก่ทุกสิ่ง และเพื่อเป็นทางนำและเป็นความเมตตาและเป็นข่าวดีแก่บรรดามุสลิม”

(ซูเราะฮ์อัลนะหฺล, 16: 89)

และยังทรงตรัสในโองการหนึ่งที่ว่า

ความว่า “และโดยแน่นอน เราได้ประทานโองการต่างๆ อันชัดแจ้งแก่พวกเจ้าแล้ว และอุทธรณ์จากบรรดาผู้ได้ล่วงลับไปก่อนพวกเจ้า และข้อตักเตือนแก่บรรดาผู้ยำเกรง”

(ซูเราะฮ์อันนุร, 24: 34)

พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานนี้จะครอบคลุมถึงคำอุปมา เรื่องราวที่เกิดขึ้นของประชาชาติในอดีต และบทเรียนที่จะเป็นข้อคิดที่ดี และเป็นประโยชน์ทั้งในโลกดุนยา และวันปรโลก ดังกล่าวมานี้ล้วนเป็นสื่อสำคัญที่จะปลูกฝังค่านิยมในอิสลาม รวมถึงการจัดระเบียบตนเอง และการมีแนวความคิดที่สร้างสรรค์ สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีแนวทางการปฏิบัติด้านจรรยาบรรณที่ดียิ่งขึ้นตามเจตนารมณ์ที่ได้กำหนดคือ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาและจัดทำให้มีความสมบูรณ์สวยงามมากขึ้น หรือการแยกแยะ และการจัดส่วนที่ไม่ดีให้ออกไป (Khalid ibn Juma'ah ibn Othman al-Kharraz, 2009) การส่งเสริมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาทั้งตนเองและผู้อื่นในสังคมได้ ($\bar{x} = 4.32$, $SD = .75$) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการพัฒนาตนเองนี้มักเกิดจากการจัดการตนเองที่ดี สอดคล้องกับดิเรก หมางมานะ และมุฮัมมัดราฟิร มะเก็ง (2565) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะที่จำเป็นและกิจกรรมเสริมทักษะสำหรับเยาวชนมุสลิมระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระบุว่า ทักษะการจัดการตนเอง เป็นความสามารถในการรับผิดชอบในการกระทำและหน้าที่ของตนเอง สามารถแยกแยะระหว่างสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ การส่งเสริมและปลูกฝังให้เยาวชนพึงปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม และเป็นแบบอย่างที่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติของผู้คนในสังคมได้ ($\bar{x} = 4.28$, $SD = .73$) ความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด การปลูกฝังให้รู้จักและพึงกระทำในความถูกต้องและมีความยุติธรรม ($\bar{x} = 4.20$, $SD = .77$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับดาร์มีซี สาและ (2565) ที่ได้รับรู้ไว้ในตำราเรียน: จริยธรรมของท่านนบีว่า ความยุติธรรม กล่าวคือ การที่สามารถรักษาความพอดีของมารยาทไม่มากไม่น้อยจนเกินไป และสอดคล้องกับ al-Hasan al-Alami (2004) ระบุว่า ความยุติธรรมนั่นคือ การที่บุคคลหนึ่งสามารถผดุงไว้บนฐานของหลักศาสนาและศีลธรรมจรรยา การส่งเสริมให้เยาวชนใฝ่เรียนรู้และมีการศึกษาทั้ง การศึกษาด้านอิสลามศึกษาและสามัญศึกษา ($\bar{x} = 4.18$, $SD = .90$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดาร์มีซี สาและและอัญญา ยูโซะ (2564) เรื่องกิจกรรมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิตามารดา ระบุว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิตามารดาในปัจจุบันคือการรับการอบรมสั่งสอนด้านศาสนา ($\bar{x} = 3.57$, $SD = 1.01$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ซึ่งการใช้หลักศาสนาเป็นเครื่องนำทางชีวิตเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนในโรงเรียนโดยใช้หลักเลือกคบคนดี เห็นโทษอบายมุข กล้าทำความดี กตัญญูทเวทิต่อผู้มีพระคุณ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเยาวชนที่ก้าวร้าว อันธพาล ไปในทางที่ลดความก้าวร้าวมีความรักและเห็นใจเพื่อน และขอยกยต่อพ่อแม่ในสิ่งที่ตนทำในอดีต (วัลลภา วรบุตร, 2542) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิตามารดาควรหมั่นใฝ่รู้ และได้รับการศึกษา ($\bar{x} = 3.52$, $SD = .95$)

ความเห็นอยู่ในระดับมาก การปลูกฝังแก่เยาวชนให้มีระเบียบวินัย มีความตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.16$, $SD = .87$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก การปลูกฝังให้เยาวชนมีกิจกรรมายาทและมีความประพฤติที่งดงาม มีความอดทน มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่พูดปด ไม่ลำพองตน และมีความนอบน้อมถ่อมตน ($\bar{X} = 4.15$, $SD = .92$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ดังมีรายงานจากท่านชะลามะห์ เล่าว่าฉันได้ยินจากญนุบ ได้ระบุว่า ท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ได้กล่าวว่า

ความว่า “ผู้ใดประกาศ (การงานของเขา) อัลลอฮ์ (ช.บ.) ก็จงประกาศเขา และผู้ใดให้อวด (การงานของเขา) อัลลอฮ์ (ช.บ.) ก็จงทรงให้เห็นถึงความอวดของเขา”

(บันทึกโดย al-Bukhari, หะดีษเลขที่: 6131. Muslim, หะดีษเลขที่: 2987.

Ibn Majah, หะดีษเลขที่: 4207. และ Ahmad ibn Hanbal, หะดีษเลขที่: 18330)

ท่านอิบนุ อับดุลสลาม ได้ระบุว่า (แท้จริงการให้อวดนั้นเป็นการงานที่ไม่บริสุทธิ์ที่จะกระทำเพื่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) และการลำพองตนนั้นเป็นการกล่าวอย่างลำพองให้ผู้อื่นได้รับฟัง) (Ibn Hajar al-Asqalani, 2013) กล่าวคือ เป็นการงานที่ไม่บริสุทธิ์ใจ ซึ่งเป็นการทำงานที่เพียงต้องการให้อวดให้ผู้อื่นเห็น และรับรู้รับฟังเพียงเท่านั้น ฉะนั้นแล้วเขาจะได้รับผลตอบแทนอย่างสาสมในวันปรโลก ดังมีรายงานจากท่านญาบิรฺ เล่าว่า ท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ได้กล่าวว่า

ความว่า “บุคคลใดที่ลิ้นสองแฉกในโลกดุนยา ดังกล่าวแล้วอัลลอฮ์ (ช.บ.)

จะทรงให้ลิ้นสองลิ้นของเขานั้นเป็นไฟนรกในวันปรโลก”

(บันทึกโดย al-Tabarani, หะดีษเลขที่: 1697)

การปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตอาสา มีความเสียสละ ให้ความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาทางสังคม ($\bar{X} = 4.13$, $SD = .95$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก ดังมีผลการสำรวจด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการสะท้อนสาเหตุปัญหา ($\bar{X} = 4.24$, $SD = .72$) ความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย (วรทัยา พรหมสุนทร, 2555) การเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เยาวชนมีภาวะผู้นำ มีความเชื่อมั่นและความมุ่งมั่น มีเป้าหมาย มีความทะเยอทะยาน และเป็นตัวของตัวเองที่เป็นตัวตนในแนวทางที่ดียิ่งรวมถึงรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์เพื่อก่อเกิดการพัฒนาที่ดีทั้งตนเองและสังคม ($\bar{X} = 4.12$, $SD = .92$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Khalid ibn Juma'ah ibn Othman al-Kharraz (2009) ระบุว่าประการหนึ่งที่สำคัญในการได้รับจรรยา มารยาทอันดีงามนั้น จะต้องยอมรับ น้อมรับคำแนะนำต่างๆ รวมถึงข้อวิพากษ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อมาเติมเต็มให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทางหนึ่งจะเป็นการชำระล้างมลทินต่างๆ ที่ไม่พึงประสงค์ และเป็นการชำระล้างสิ่งสกปรกให้มีความ

สะอาดบริสุทธิ์ การปลูกฝังให้เยาวชนมีสมาธิและสามารถควบคุมตนเองรวมถึงอารมณ์ทางจิตใจ ($\bar{x} = 4.08$, $SD = .93$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับตรมีซี สาและและอัญญา ยูโซะ (2564) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องกิจกรรมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิดามารดา ระบุว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิดามารดาในปัจจุบันคือควรเลี่ยงการใช้อารมณ์และเน้นความคิดของตนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 3.53$, $SD = 1.09$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก และการปลูกฝังให้เยาวชนได้ดำรงตนไว้ซึ่งแต่ความดี และหลีกเลี่ยงจากอบายมุขและความชั่วร้าย ($\bar{x} = 4.05$, $SD = 1.01$) ความเห็นอยู่ในระดับมาก นับเป็นสิ่งจำเป็นต้องแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างถูกต้อง และมีแนวทางที่จะอบรมเยาวชนมุสลิมให้ปราศจากในสิ่งที่ไม่ดี (ดลมนรจณ์ บากา และเกษตรชัย และทีม, 2550)

1.3) ผลจากการศึกษาข้อมูลของข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า 1) แนวปฏิบัติที่ดีต่อเยาวชนมุสลิมต้นแบบ คือ 1.1 การนำหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามเป็นต้นแบบในการหล่อหลอมเด็กและเยาวชน 1.2 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและกระทำให้เป็นตัวอย่างที่ดี 1.3 การเป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้คอยสนับสนุนและให้คำแนะนำที่ดีแก่เยาวชน กล่าวคือ จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝัง และคำแนะนำที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการสนับสนุนการสร้างเด็กและเยาวชนต้นแบบในทุกชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กอื่นๆ ในชุมชนเอาเป็นแบบอย่าง (นาวิ สกุลวงศ์ธนา รื่นวดี สุวรรณมงคล ลดาพรรณ เจริญรัชต์ภาคย์ และจิตติมา เกษมโกเมศ, 2555) 1.4 การนำบุคคลรอบข้างที่เป็นต้นแบบที่ดีเป็นดั่งเงาสะท้อนให้แต่ตนเอง 2) แนวปฏิบัติหนึ่งที่สำคัญ คือ การสร้างค่านิยมให้แก่กลุ่มเยาวชนในการตระหนักและพึงคำนึงถึงอยู่เสมอว่าทุกการงานนั้นถือเป็นหลักคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ ทุกๆ การงานในศาสนานั้นล้วนเป็นมารยาท ดังนั้นแล้วบุคคลใดที่เพิ่มพูนว่าด้วยมารยาทยิ่งมากเท่าไร เขาผู้นั้นย่อมเพิ่มพูนในศานามากด้วยเช่นกัน (Ibn al-Qayyim, 2003) 3) การสร้างเสริมจิตใจสำนึกแก่กลุ่มเยาวชนมุสลิมให้มีส่วนร่วมและส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาสังคม และเป็นแบบอย่างในการห่างไกลและละทิ้งในสิ่งที่ไม่ดี 4) การเชิญชวนแนะนำ และใส่ใจกลุ่มเด็กและเยาวชนมุสลิมต่อการใช้ชีวิตในสังคมและการรู้จักเลือกคบกับมิตรสหายที่ปฏิบัติตนอยู่ในความดีและมีความประพฤติที่เรียบร้อย และ 5) จัดทำกิจกรรมและค่ายอบรมจริยธรรมให้แก่กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ที่เป็นการเสริมสร้างด้านองค์ความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้

2. ผลจากการศึกษาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก

สำหรับผลการศึกษาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักในข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนควรประกอบด้วยอะไรบ้าง ผลปรากฏคือ 1) ศักยภาพที่ดีของเยาวชนต้องประกอบด้วยคือ 1. มีการศึกษาที่ดีและมีสติปัญญา 2. มีบุคลิกภาพที่ดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดีงาม 3. มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบ 4. มีความกล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ และ 5. มีทักษะการพูดและการสื่อสารที่ดี สอดคล้องกับดิเรก หมานมานะ มุฮัมหมัดรอฟิอี มูซอ และพะเยาว์ ละกะเต็บ (2563) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สถานการณ์และแนวทางการพัฒนาเยาวชนมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระบุว่ารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในหลายๆ ด้านประกอบด้วย ด้านการสื่อสารที่เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ การตัดสินใจในการแก้ปัญหา การปรับตัวและการเผชิญต่อสังคมภายนอก การปรับทัศนคติและการยอมรับกระแสสังคมบางอย่าง การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มนุษยสัมพันธ์ การตระหนักรู้ในตน เห็นใจผู้อื่น การเผชิญกับอารมณ์ต่างๆ และการเผชิญกับผู้สร้างความกดดัน การสื่อสารที่เข้าใจ พัฒนาการเรียนรู้ที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน และการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง และกระบวนการเรียนรู้ความเป็นผู้นำ และ 2) ศักยภาพที่ดีเลิศของเยาวชนที่มุ่งส่งเสริมหลักคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 1. หลักความศรัทธาที่เที่ยงตรง 2. หลักปฏิบัติที่ถูกต้อง และ 3. หลักศีลธรรมจรรยาที่สามารถยึดมั่นและควบคุมจิตใจ อารมณ์ และการกระทำให้คงอยู่ในหนทางที่ถูกต้อง พร้อมสามารถเข้าใจและปรับใช้ได้ในการดำรงตามวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับยุคสมัย

2. ด้านปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการปฏิบัติตนที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ผลปรากฏคือ 1) ปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติตนที่ดีของเยาวชน ได้แก่ 1. การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 2. การปลูกฝังในหลักความศรัทธา 3. การได้ประกอบอาชีพในทางที่ดีและมีรายได้ และ 4. การมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม 2) ปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติตนที่ดี คือ 1. ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดู 2. ปัจจัยการเป็นแบบอย่างที่ดี 3. ปัจจัยการถือหลักศีลธรรมจรรยา และ 3) ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการเสริมสร้างในข้อนี้คือ สถาบันครอบครัว และแหล่งการศึกษาที่เป็นหน่วยงานสำคัญต่อการผลักดันให้เยาวชนได้ปฏิบัติและแสดงออกในด้านคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับวรวิทยา พรหมสุนทร (2555) ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อความสำคัญของปัญหาสังคมของเด็กและเยาวชนมีความเกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว และมีความเกี่ยวข้องกับครอบครัวจากครอบครัวเป็นสำคัญ เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกของ

บุคคลที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพอบรมปมนิสัยให้เด็กรู้จักมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้

3. ด้านบุคคลต้นแบบที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ เพราะเหตุใด ผลปรากฏคือ 1) บุคคลต้นแบบที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจต่อเยาวชน คือ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) เพราะท่านเป็นบุคคลต้นแบบที่เป็นคนธรรมดาสมาญแต่ได้รับการรับรองว่าเป็นผู้ที่มีแบบอย่างที่ดีงามในทุกสิ่งทั้งในการครองตนปฏิบัติตน และการดำเนินชีวิต เหมือนเป็นผู้ที่มีหน้าที่ เพื่อมาปรับแก้ไขในทุกปัญหาในทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องที่ว่าด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ที่ได้นำพาจากสังคมที่มีมิติต่อสังคมที่มีแสงสว่างด้วยความยุติธรรมและอิสลามดั้งมีหลักฐานที่ปรากฏชัดเจนทั้งในคัมภีร์อัลกุรอาน หะดีษ และจากประชาคมโลก สอดคล้องกับ Abdulrahman ibn Abdulaziz al-Sudais (2002) ได้ระบุว่า “นอกเหนือจากการเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) แล้ว ถือได้ว่าท่าน เป็นศาสนทูต (ศ.ล.) ที่มีความประเสริฐ ได้รับการประทานพระมหาคัมภีร์ที่สูงส่ง ซึ่งทั้งสองประการสำคัญนี้เป็นแรงปรารถนาที่ทำให้พวกเรารัก และปฏิบัติตามท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ด้วยเพราะความสัมพันธ์ของเราที่มีต่อท่านศาสนทูต (ศ.ล.) นี้ ไม่เพียงเป็นเพราะชีวประวัติของท่าน หรือแม้แต่กาลเวลา หรือเทศกาล หรือความทรงจำเพียงอย่างเดียว แต่ที่ว่าความสัมพันธ์ที่ดีนี้จะมีอยู่ในทุกสถานการณ์ และทุกการงานของพวกเราจนถึงวันที่เราเสียชีวิตไป และความเป็นตัวตนของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ไม่เป็นเพียงจำเพาะตัวตนที่จมปรักหรือในแง่มุมของประวัติศาสตร์ที่ถูกฝังไป ที่บางครั้งก็มีให้เห็น และหรือบางครั้งก็ให้เห็นเป็นแค่ชั่วคราว แต่ว่าการรำลึกถึงท่านศาสนทูต (ศ.ล.) จะมีในทุกสารทิศ จะตั้งกีกก้องไปทั่วเมืองต่างๆ โดยการสดุดีผ่านมินบร์ต่างๆ (ในทุกมัสยิดทั่วโลก)” และ 2) บุคคลที่ควรแก่การเป็นต้นแบบและเป็นแรงบันดาลใจต่อเยาวชน คือ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) บรรดาสาวกของท่าน และบรรดานักวิชาการอิสลาม ที่เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ยุคต้นของศาสนาอิสลามที่มีผลงานและการครองตนที่ดีงามให้แก่กลุ่มชนรุ่นหลัง ดังมีรายงานขณะที่ชาวมุสลิมได้รับอนุญาตให้อพยพเป็นครั้งแรก และเป็นกาอพยพครั้งแรกในประวัติศาสตร์อิสลามนั้น ตอนหนึ่งที่เราได้รับบทเรียนจากการตอบคำถามของท่านชะอฺฟัรฺ บิน อาบีฏอลิบ ที่ได้ตอบคำถามต่อหน้ากษัตริย์อันนาซาซีเยแห่งสะบาเซห์ (เอธิโอเปีย) เมื่อครั้งตัวแทนของชาวมุซรีกินสองคนคือ อัมรฺ บิน อัลอาศฺ และอับดุลลอฮฺ บิน อาบี อุมัยยะห์ ที่เรียกร้องให้กษัตริย์ท่านนี้ส่งตัวชาวมุสลิมกลับไปยังโทยที่มักกะฮฺเกี่ยวกับท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ผู้ซึ่งนำศาสนแห่งอัลลอฮฺ (ช.บ.) สู่อะกราบ ดั่งความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความดีงาม และการเชิญชวนของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ต่อการรักดีและศรัทธาในอัลลอฮฺ (ช.บ.) รวมถึงการปฏิบัติตนที่ดีงามว่า “โอ้ท่านผู้เป็นกษัตริย์ ในขณะที่หมู่เราอยู่ในยุคสมัยญาฮิลียะห์ พวกเราได้เคยบุชารูปปั้น กินอาหารที่เป็นซากสัตว์ มีความเจ้าเล่ห์ ดัดจริต

ความสัมพันธ์ฉันพี่น้อง ใฝ่ร้าย (ทำไมเค) แก่เพื่อนบ้าน ผู้ที่มีความแข็งแรง (ความสามารถ) ก็จะไม่เอาเปรียบคนที่อ่อนแอกว่า จนกระทั่งอัลลอฮ์ (ช.บ.) ได้ทรงส่งศาสนทูตท่านหนึ่งที่มาจากหมู่เรา ซึ่งพวกเราทราบดีถึงต้นสายตระกูลของเขา ความน่าเชื่อถือของเขา การมีสัจจะของเขา และความนอบน้อมของเขา อีกทั้งท่าน (ท่านศาสนทูต (ศ.ล.)) ยังได้เชิญชวนพวกเราสู่การภักดีต่ออัลลอฮ์ (ศ.ล.) ห้ามปรามไม่ให้พวกเราตั้งภาคีใดต่อพระองค์ พวกเราก็ละทิ้งการบูชารูปปั้น รวมถึงท่าน (ศาสนทูต (ศ.ล.)) ได้สั่งกำชับให้เราทุกคนพูดแต่ความจริง ดำรงซึ่งความรับผิดชอบ (รักษาสัจจะ) สร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกัน จงทำดีกับเพื่อนบ้าน จงระวัง/ ห้ามในสิ่งที่ไม่อนุวัติ ห้ามกระทำในสิ่งที่ชั่วร้าย ห้ามไม่ให้กล่าวเท็จ ห้ามไม่ให้เอาในทรัพย์สินของเด็กกำพร้าที่ผิด และยังคงสั่งใช้ให้เราดำรงซึ่งการละหมาด ถือศีลอด ดังนั้นแล้ว พวกเราก็ศรัทธา และเชื่อมั่นในคำสอนของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) อีกทั้งยังห้ามในสิ่งที่ถูกห้าม และอนุญาตในสิ่งที่ถูกอนุญาต...” (Abu Bakr Jabir al-Jaza'iri, 2004) และบรรดาบรรพชนรุ่นแรกคือ กลุ่มคนที่มีองค์ความรู้ เป็นผู้รู้ เป็นนักวิชาการ และเป็นแบบอย่างที่ดีงามจะยึดปฏิบัติตามบรรดาสาวกของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) โดยจะน้อมนำทั้งแนวความคิด และการกระทำที่ดีมาประยุกต์ปฏิบัติใช้ได้อย่างเหมาะสม

4) ด้านแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ ผลปรากฏคือ 1) แนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมคือ สร้างความเข้าใจความใกล้ชิด ความใส่ใจ และความสนิทสนมระหว่างสมาชิกทุกวัย และทุกระดับชั้นในสังคม 2) การน้อมนำคำสอนและปลูกฝังตามคำสอนของศาสนาอิสลามว่าด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรม และการศึกษาเกี่ยวกับชีวประวัติของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) จะเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ดีได้ตามแบบฉบับของท่านนบี การที่อัลลอฮ์ (ช.บ.) ได้ส่งศาสนทูตมายังปวงบ่าวของพระองค์ ที่นำพาความผาสุก แนวทาง ตลอดจนวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของสังคม อันมีแบบอย่างที่ดีงาม ถือหลักคุณธรรม จริยธรรมอันงดงาม จริยวัตรที่สมบูรณ์ บุคลิกภาพที่น่ายกย่อง มีหลักอุดมคติที่ดีงาม ครอบคลุมสร้างสรรค์ต่อมนุษยชาติ เข้าถึงและแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคมได้ สร้างความเสมอภาค ภารดรภาคให้แก่ประชาคม รวมถึงผลสำเร็จในการฟื้นฟู จิตวิญญาณ ศีลธรรม จริยธรรมที่ดีงามของมนุษย์ พร้อมสามารถสร้างแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่ให้ผู้คนเกิดความรัก ความศรัทธาได้ ผนวกกับคำกล่าวของบรรดาสาวกของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) และนักวิชาการอิสลามที่ได้ให้คำยืนยันและกล่าวถึงคุณลักษณะเฉพาะตัวของท่าน (ศ.ล.) แล้ว ทำให้ทราบได้ว่า นี่คือนุญัตลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของมหาบุรุษที่มีนามว่า ศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) ผู้เป็นศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ (ช.บ.) ผู้เป็นมหาบุรุษของประชาคมมุสลิม และประชาคมโลกอย่างแท้จริง (ตำริมีซี สาและ, 2563) ดังคำกล่าวของท่าน Ibn Hazm ในหนังสือ “Al-Akhlaq wa al-Seyar” เกี่ยวกับการศึกษาชีวประวัติของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) ได้ระบุว่า (บุคคลใดที่ต้องการความดีงามในวัน

ปรโลก รวมถึงมีวิทยปัญญาในโลกศุนยา บุคคลนั้นย่อมจำเป็นต้องให้ความยุติธรรมแก่ชีวประวัติ (ของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) และครองตนในจรรยา มารยาทที่ดั่งงาม พร้อมทั้งตระหนักในความประเสริฐซึ่งมวลด้วยกับความดั่งงาม) ซึ่งผลลัพธ์ได้รับจากการศึกษาชีวประวัติของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) นั้น คือ 1) การศึกษาชีวประวัติของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) จะส่งเสริมการปฏิบัติตามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น 2) เป็นการยืนยันถึงความรักของปวงบ่าวที่มีต่ออัลลอฮฺ (ศ.ล.) ด้วยเพราะความรักจะไม่สมบูรณ์หากปราศจากการปฏิบัติตนที่ดีตามแบบอย่างของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) 3) เป็นการเรียนรู้ถึงบทบัญญัติทางศาสนาอิสลาม พร้อมสามารถถือปฏิบัติได้ 4) เป็นการเรียนรู้บทนาซิด (โองการที่มายกเลิกโองการอื่น) และมันซูก (โองการที่ถูกยกเลิก) 5) ได้รับประโยชน์จากคำสอน บทเรียน การเรียนรู้ที่มีผลต่อตัวบุคคล และสังคม 6) เป็นการเรียนรู้ถึงความประเสริฐของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) บุคลิกภาพ หลักฐานการเป็นศาสนทูต (ศ.ล.) และสิ่งมหัศจรรย์ที่เสริมสร้างอิหม่านให้มีความแข็งแรงมากขึ้น 7) เป็นการเรียนรู้ถึงความลับต่างๆ ของบทบัญญัติ และวิทยปัญญา พร้อมๆ กับการเรียนรู้ถึงสาเหตุของการประทານโองการต่างๆ 8) เป็นการเรียนรู้ถึงจุดยืนของอิสลามที่มีต่อบรรดาผู้ปฏิเสธ รวมถึงแนวทางการวางแผนและวัตถุประสงค์ของพวกเขา ดังที่สามารถเรียนรู้ถึงแนวทางการต่อสู้ในอดีตของอิสลามต่อบรรดาผู้ปฏิเสธ และแนวทางการเชิญชวนสู่ศาสนาอิสลามอย่างสันติ และ 9) สามารถเรียนรู้ถึงความเป็นตัวตนของท่านศาสนทูต (ศ.ล.) อย่างครอบคลุม และเป็นการตระหนักถึงการมีหลักคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม พร้อมกับสามารถระบุถึงความประเสริฐและการถือปฏิบัติ (Khalid ibn Juma'ah ibn Othman al-Kharraz, 2009) และ 3) แนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน คือ การจัดเตรียมพื้นที่ส่วนกลาง เพื่อที่กลุ่มเยาวชนสามารถใช้ในการจัดกิจกรรมใดๆ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นในชุมชน อันเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองตามความต้องการของเยาวชน..."

5) ด้านกิจกรรมเสริมสร้างด้านพัฒนาการของเยาวชนมุสลิมต้นแบบ เพราะเหตุใด ผลปรากฏคือ 1. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมรวมพลคนเยาวชนที่อยู่ในชุมชน โดยกำหนดโจทย์กิจกรรมแล้วให้เยาวชนได้คิดและแก้โจทย์ปัญหานั้นเอง พร้อมเสนอแนวทางการพัฒนาสำหรับโจทย์ข้อนั้น เป็นการฝึกฝนให้มีทักษะด้านการรู้คิด รู้ทำ และรู้ปรับแก้ไข 2. ส่งเสริมให้มีจัดกิจกรรมค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถปลูกฝังการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งงาม เป็นการขัดเกลาสิ่งที่ไม่ดีให้หมดสิ้น และเป็นการฝึกปฏิบัติที่สร้างคุณค่าแก่กลุ่มเยาวชน สอดคล้องกับงานวิจัยของดรัมมี่ชี สาและและอัญญา ยูโซะ (2564) เรื่องกิจกรรมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิตามารดา ระบุว่า รูปแบบของกิจกรรมต่อการเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดังกล่าว ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการปลูกฝังที่ดี 2) กิจกรรมการปรับตัวและการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีต่อบิตามารดาครอบครัว และสังคม และ 3) กิจกรรมสร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีของเยาวชนมุสลิมทั้งการใช้ถ้อยคำ

น้ำเสียงที่อ่อนโยน มีความนอบน้อมถ่อมตน อันไม่เป็นการกระทำใดที่จะส่งผลให้บิดามารดาต้องเดือดร้อนหรือเสียใจหรือไม่พึงพอใจ และ 3. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่คิดสรรและสร้างสรรค์เองของเยาวชน ที่คิดและนำเสนอโดยเยาวชนต่อชุมชน เป็นการสร้างโอกาสและการแสดงออกที่ถูกต้องและฝึกฝนศักยภาพของตน สอดคล้องกับโครงการวิจัยของจากรุวรรณ แก้วมะโน (2558) เรื่องโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการต้นแบบเยาวชนพลเมืองเข้มแข็ง ที่ระบุว่า แนวทางกิจกรรมสำหรับเยาวชนให้มีประสิทธิภาพและมีความน่าดึงดูดน่าสนใจสำหรับกลุ่มเยาวชน ควรเป็นโครงการที่ให้ความรู้ ประสบการณ์ และสามารถส่งเสริมทักษะให้แก่เยาวชนได้ เป็นโครงการที่มีเป้าหมายและเผยแพร่การดำเนินงานที่ค่อนข้างชัดเจน เป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะของเยาวชนเป็นสิ่งที่หน่วยงานต่างๆ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้กิจกรรมสำหรับเยาวชนนั้นตอบสนองความต้องการและส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มเยาวชนมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์และพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชนในสังคมปัจจุบันมีแนวปฏิบัติที่หลากหลายตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละสังคม บางครั้งก็พบว่าพฤติกรรมและความประพฤติที่ดี และในบางครั้งก็พบว่ามีปัญหาในด้านนี้ รวมถึงการพัฒนาคนโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนให้มีคุณภาพแล้วนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านศักยภาพของเยาวชนที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับผู้อื่นได้อีกด้วย ดังนั้น การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ จะเป็นแนวทางที่สำคัญต่อการสร้างเสริมด้านการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบได้อย่างเหมาะสม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1) เชิงปริมาณ ระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $SD = .87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ผลปรากฏว่า เยาวชนเป็นแบบอย่างและมีหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ($\bar{x} = 4.44$, $SD = .68$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ เยาวชนต้องมีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ และมีความรับผิดชอบ คิดและแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.38$, $SD = .73$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความคิดเห็นด้านแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.22$, $SD = .84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ผลปรากฏว่า การปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการเลือกคบเพื่อนที่ดี ($\bar{x} = 4.45$, $SD = .68$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา

คือ การปลูกฝังและเสริมสร้างแก่เยาวชนให้มีทัศนคติที่ดีและรู้จักบทบาทหน้าที่ทางสังคม ($\bar{x} = 4.43$, $SD = .70$) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) เชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ศักยภาพและแนวทางปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ พบว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา ด้านบุคลิกภาพและการเป็นแบบอย่างที่ดีงาม และด้านสติปัญญาให้เกิดทักษะการรู้คิด รู้ทำ และรู้แก้ไขแก่กลุ่มเยาวชนผ่านกิจกรรมค่ายอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นการสร้างโอกาสและปลูกฝังให้เยาวชนบนฐานของหลักความเชื่อมั่นและหลักศรัทธาที่ถูกต้อง จากการศึกษาวิจัยนี้ยังชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า บุคคลต้นแบบที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ คือ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) ผู้ซึ่งมีแบบอย่างอันงดงามในทุกสิ่งทั้งในการครองตน การปฏิบัติตน และการดำเนินชีวิต ตลอดจนบรรดาสาวกของท่าน และบรรดานักวิชาการอิสลามที่ได้เจริญรอยตามท่านอันซัดแจ็งแก่กลุ่มชนรุ่นหลัง รวมถึงการน้อมนำคำสอนและปลูกฝังตามคำสอนของศาสนาอิสลามว่าด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรมและการศึกษาเกี่ยวกับชีวประวัติของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด (ศ.ล.) จะเป็นแนวปฏิบัติที่ดีเลิศต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลจากการศึกษาวิจัยนี้จัดการอบรม พร้อมบริการวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา การมีสติปัญญา การมีบุคลิกภาพที่ดี การเป็นแบบอย่างที่ดีงาม มีหลักคุณธรรมจริยธรรมอันงดงาม มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ รู้คิด รู้ทำ และรู้แก้ปัญหาอย่างเหมาะสม รวมถึงการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการเลือกคบเพื่อนที่ดี การเสริมสร้างให้มีทัศนคติที่ดี การรู้จักบทบาทหน้าที่ทางสังคม และการส่งเสริมในหลักการอ่านอัลกุรอาน อ่านคุณพระห์และนำละหมาดได้อย่างถูกต้องแก่เยาวชน และชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนมุสลิมต้นแบบ ตลอดจนสร้างความตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบและพึงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีงามทั้งต่อตนเองและสังคม

1.2 ควรนำผลจากการวิจัยนี้เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามกลางแห่งประเทศไทย และสำนักจุฬาราชมนตรี เป็นต้น โดยนำผลจากการศึกษาวิจัยที่ได้รับนี้ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้เยาวชนได้รับทราบ และควรส่งเสริมให้เยาวชนมุสลิมพึงพัฒนาตนเองเพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้าง

ศักยภาพและการปฏิบัติที่ดีเลิศสำหรับการเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ ของตนให้ดีขึ้น รวมถึงสามารถสร้างความร่วมมือในสังคมที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาสเท่านั้น จึงควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในเขตพื้นที่ใกล้เคียง เช่น จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดสตูล เป็นต้น

2.2 ควรบูรณาการการศึกษาวิจัยด้านศักยภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสู่การเป็นเยาวชนมุสลิมต้นแบบ กรณีศึกษา จังหวัดนราธิวาสนี้ควบคู่กับการศึกษาแนวทางการพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2564. *จำนวนราษฎรจังหวัดนราธิวาสจากสำนักบริหารการทะเบียน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2565 จาก http://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_64.pdf ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564.
- กัญญา พันโท. ม.ป.ป. *ปัญหานักเรียนพุดจาไม่ไพเราะเหมาะสมของนักเรียนระดับชั้น ปวช.3 สาขาการตลาดวิชาการ พัฒนาบุคลิกภาพ*. สมุทรสาคร: โรงเรียนฐานเทคโนโลยี.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544. *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจในจังหวัด*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- จารุวรรณ แก้วมะโน. 2558. *โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงการต้นแบบเยาวชนพลเมืองเข้มแข็ง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- ซูฟอัม อุษมาน. ม.ป.ป. *มารยาทที่ดี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2565 จาก: <https://www.islammore.com/main/content>.
- ดลมนรจรรย์ บากา และเกษตรชัย และทีม. 2550. *การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดนราธิวาสชายแดนภาคใต้*. สารนิพนธ์ระดับศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดิเรก หมานมานะ มุฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ และพะเยาร์ ละกะเต็บ. 2563. *สถานการณ์และแนวทางการพัฒนาเยาวชนมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมคอเตจวันออก, 9(1), 40-49.
- ดิเรก หมานมานะ. 2559. *รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนมุสลิมภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดิเรก หมานมานะ และมุฮัมหมัดราฟีร์ มะเก็ง. 2565. *ทักษะที่จำเป็นและกิจกรรมเสริมทักษะสำหรับเยาวชนมุสลิมระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia (JSHRA) ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2565. ISSN: 2774-1044.
- นาวี สุกุลวงศ์ธนา รื่นวดี สุวรรณมงคล ลดาวรรณ เจริญรัชต์ภาคย์ และจิตติมา เกษมโกเมศ. 2555. *แนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน: ภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างโลกสีขาว*. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 25 หลักสูตรการ

- ป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง รุ่นที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2555 -2556.
กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ดรัมมี่ชี สาและ. 2563. *สรุปสาระสำคัญปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลาม (คุฏบะห์) วันศุกร์เรื่อง “ศาสนาผู้เข้มแข็ง (ศ.ล.): มหาบุรุษแห่งประชาคมโลก”*. นราธิวาส: สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- _____. 2565. *ตำราเรียน: จริยธรรมของท่านนบี*. สาขาวิชาอิสลามศึกษา สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. นราธิวาส : โรงพิมพ์นราธิวาส. ISBN: 978-616-593-299-8.
- ดรัมมี่ชี สาและและรอฮานา ดอเลาะ. 2564. *ศึกษามารยาทว่าด้วยการพูดของภรรยาต่อสามีตามหลักการอิสลาม: กรณีศึกษา สตรีชุมชนบ้านโคก จังหวัดนราธิวาส*. การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 (ICONSIAL 2021) วันที่ 6 เมษายน 2564. คณะนิติศาสตร์และกฎหมายอิสลาม: วิทยาลัยมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติสลังงอร์, มาเลเซีย (KUIS). หน้า: 58 - 107. E-ISBN: 978-967-19539-0-7.
- ดรัมมี่ชี สาและและอัสฮูฮา ยูโซะ. 2564. *กิจกรรมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนมุสลิมต่อบิดามารดา*. งานกิจกรรม “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2564 (Thailand Research Expo Symposium 2021)” ครั้งที่ 16 ระหว่างวันที่ 22 - 26 พฤศจิกายน 2564 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. ISBN: 978-974-326-699-7. หน้า: 895 - 908.
- มุฮัมมัดกามัล อัลฟัจรียี. ออนไลน์. *คำพูดที่ดี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2564 จาก: <https://www.islammore.com/main/content.php/sendtofriend>.
- ยุทธนา ขวัญเมือง สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอำนาจ บัวศิริ. 2562. *การพัฒนาวัตกรรมการเสริมสร้างเยาวชนต้นแบบตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (มิถุนายน 2562).
- วิทย์พรหมสุนทร. 2555. *ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อความสำคัญของปัญหาสังคม: ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนในจังหวัดสงขลา*. ภาคนิพนธ์ตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม) คณะพัฒนาลังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วัลลภา วรบุตร. 2542. *โครงการศาสนานำทางชีวิตเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนในโรงเรียน*. ประชุมวิชาการกรมสุขภาพจิต ครั้งที่ 5. อุบลราชธานี: สมาคมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน.

สมพงษ์ จิตระดับ และอัญญมณี บุญซื่อ. 2551. *สิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2561. *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2564. *จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามอายุ เพศ ภาค และ จังหวัด พ.ศ. 2564*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2565 จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx> ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2564. <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>

สุทธิพล ภิจพิบูลย์. 2562. *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนในหอพักเขตเทศบาลเมืองท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.

อามีนะฮ์ ประดับญาติ. 2559. *เยาวชนช่วงวัยการตอบแทนความดีต่อบิดามารดา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2564 จาก <http://www.iicth.com>.

Abdulrahman Abdulaziz al-Sudais. 2002. *The Constellation of the Holy Sermons from the Pulpit of the Honorable Ka'bah*. (1st ed). Kingdom of Saudi Arabia: Imam Scientific Library.

Abu Bakr Jabir al-Jaza'iri. 2004. *This lover the Prophet Muhammad (S.W.A.) Is a Lover*. Egypt: Dar al-Hadith.

Abu Isa Muhammad ibn Isa at-Tirmidhi. 1983. *Jami' at-Tirmidhi*. (2nd ed). Lebanon: Dar al-Fikr.

Ahmad ibn Hanbal. 2009. *Musnad Imam Ahmad ibn Hanbal*. (1st ed). Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyah.

al-Hasan al-Alami. 2004. *Ulumul-Hadith*. Kingdom of Morocco: Islamic West Institute for Training and Scientific Research.

al-Tabarani. n.d. *Mu'jam al-Kabir*. Egypt: Maktabah Ibn Taymiyyah.

Cronbach, L., J. 1970. *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

Ibn al-Qayyim. 2003. *The Runways of Those Who Walk Between Homes*. Lebanon: Dar al-Kitab al-Arabi.

Ibn Hajar al-Asqalani. 2013. *Fath al-Bari fi Sharh Sahih al-Bukhari*. Syria: Dar ar-Risalah International.

Ibn Hazm. 2007. *Al-Akhlak wa al-Seyar*. (2nd ed). Lebanon: Dar Ibn Hazm.

- Ibn Majah. 2009. *Sunan Ibn Majah*. (1st ed, Special Edition). Syria: Dar ar-Risalah International.
- Khalid ibn Juma'ah ibn Othman al-Kharraz. 2009. *Encyclopedia of Ethics*. (1st ed). Kuwait: Ahlul-Athar.
- Muhammad ibn Hibban al-Busti Abu Hatim. 2014. *Kindergarten of the Wise and a picnic for the Virtuous*. (3th ed). Egypt: Sunnah Muhammadiyyah.
- Muhammad ibn Isma'il al-Bukhari. 2004. *Sahih al-Bukhari*. Kingdom of Saudi Arabia: Bait al-Afkar for Publish.
- Muslim ibn al-Hajjaj al-Nisaburi. 1991. *Sahih Muslim*. (1st ed). Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyah.
- Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.